

Izvještaj sa radionice “Uloga komisija za ravnopravnost spolova Parlamenta Federacije BiH u provedbi *gender mainstreaminga* sa posebnim osvrtom na specijalne mjere”

**Hotel “Mepas”, Mostar
20. i 21. juli 2015. godine**

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini podržala je Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine u organizaciji radionice pod nazivom “Uloga komisija za ravnopravnost spolova Parlamenta Federacije BiH u provedbi *gender mainstreaminga* sa posebnim osvrtom na specijalne mjere”. Cilj radionice bilo je uspostavljanje strateške saradnje između Gender centra Federacije Bosne i Hercegovine i Komisije za jednakopravnost spolova Predstavničkog doma Parlamenta FBiH u provođenju obaveza domaćeg i međunarodnog pravnog okvira u oblasti ravnopravnosti spolova. Po prvi put, predstavnici Komisije i relevantnih institucija su se okupili na jednom mjestu kako bi se informisali o trenutnom stanju i izazovima u rješavanju problema rodne ravnopravnosti u FBiH. Osim toga, učesnici su dobili priliku za razmjenu iskustava i raspravu o mogućim načinima za jačanje rada na pitanjima rodne ravnopravnosti, kao identifikovanje prioriteta i prijedloga za dalju saradnju između institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Učesnici: Članovi Komisije za jednakopravnost spolova Predstavničkog doma Parlamenta FBiH i Gender centra Federacije BiH, sekretar Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, predsjednica Komisije za jednakopravnost spolova Predstavničkog doma Federacije BiH u prethodnom sazivu, predstavnica Delegacije Evropske Unije u Bosni i Hercegovini i Ureda specijalnog predstavnika Evropske Unije u BiH i mediji.

Dan 1.

Jasna Duraković, **predsjednica Komisije za jednakopravnost spolova Predstavničkog doma Parlamenta FBiH**, održala je uvodni govor dobrodošlice i u svom obraćanju istakla značaj učešća žena u procesu odlučivanja. Naglasila je i značaj održavanja konferencija, radionica i javnih diskusija na temu rodne ravnopravnosti i uspostavljanja bolje strateške saradnje između Gender centra Federacije BiH i Komisije za jednakopravnost spolova Parlamenta FBiH u provođenju obaveza domaćeg i međunarodnog pravnog okvira u oblasti ravnopravnosti spolova. Naglasila je da je od 2003. godine do danas napravljen značajan iskorak u smislu poboljšanja položaja žena u politici i njihovog aktivnijeg uključenja u procese odlučivanja. Ocijenila je da je poboljšana politički aktivizam žena, kao i njihova vidljivost za vrijeme trajanja njihovih mandata u oba doma Parlamenta FBiH, na što ukazuje i procentualni porast statističkog postotka većeg broja zastupnica u novom sazivu. Ana Vuković, **direktorica Gender centra Federacije BiH**, je istakla kako je cilj i svrha ovog sastanka uspostava bolje saradnje između Gender centra Federacije BiH i parlamentarnih komisija u provođenju *gender mainstreaminga* na federalnom nivou. Naglasila je da očekivanja idu u smjeru izrade zajedničke agende djelovanja, kako u zakonodavnoj, tako i u izvršnoj vlasti, u oblasti promoviranja principa ravnopravnosti spolova kroz definiranje prioriteta i prijedloga za dosljednu implementaciju Zakona o ravnopravnosti spolova. Kendall Palmer, **direktor Odjela za ljudsku dimenziju, Misije OSCE-a u BiH**, je u svom obraćanju istakao kako ovaj sastanak predstavlja izvrsnu priliku za koordiniranje rada gender institucionalnih

mehanizama u Federaciji BiH. Ukratko je predstavio djelovanje i ciljeve Misije OSCE-a u skladu sa Gender akcionim planom iz 2004. godine, te istakao značaj aktivnosti domaćih institucija i civilnog društva u rušenju stereotipa i stvaranju jednakih mogućnosti za učešće žena u javnom i političkom životu, izgradnji povjerenja između grupa, institucija i građana. Naglasio je da je saradnja Misije OSCE-a sa gender institucionalnim mehanizmima, uključujući Gender centar FBiH, i saradnja sa parlamentarnim komisijama, jedan od ključnih segmenata rada Misije na pitanju ravnopravnosti spolova.

Sesija 1: Pravni okvir

Zlatan Hrnčić, **stručni savjetnik u Gender centru Federacije BiH**, je predstavio zakonodavni okvir koji reguliše učešće žena u političkom i javnom životu, naglasivši da ravnopravnost spolova postoji samo u slučaju kada je, u skladu sa članom 20. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, jedan od spolova zastupljen najmanje u procentu od 40% u zakonodavnoj vlasti. Učesnici su upoznati sa konkretnim aktivnostima koje Gender centar Federacije BiH poduzima na podizanju svijesti javnosti o značaju učešća žena u donošenju odluka. Azra Džipa, **viša stručna savjetnica u Gender centru Federacije BiH**, predstavila je međunarodni pravni okvir iz oblasti ravnopravnosti spolova. Učesnici su upoznati sa međunarodnim mehanizmima i instrumentima za poštivanje ljudskih prava i prava žena. Belma Ramić, **stručna savjetnica u Gender centru Federacije BiH**, govorila je o domaćem zakonodavnom okviru sa posebnim osvrtom na Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

Diskusija: Jasna Duraković je zamolila da se prezentacije dostave učesnicima i u elektronskoj formi.

Sesija 2: Gender koncept, GMM i instrumenti

Sadmira Kotorić, **stručna savjetnica u Gender centru Federacije BiH**, predstavila je konceptualne razlike između spola i roda. Kao osnovne trendove u društvu danas, istakla je nejednakost u političkoj moći, nasilje nad ženama, diskriminatorno ponašanje, razlike u pravnom statusu i ovlaštenjima, podjele rada na temelju spola u ekonomiji, nejednakost unutar domaćinstava i nejednakost u neplaćenim poslovima. Kotorić je istakla neophodnost obezbjeđivanja politike koja će osigurati da se u svim intervencijama poveća broj mogućnosti za muškarce i žene, kako bi mogli ravnopravno ostvariti svoja prava. Osim toga, Kotorić je govorila i o ulozi parlamentarnih komisija za ravnopravnost spolova u primjeni *gender mainstreaminga* i upoznala učesnike sa ciljanim akcijama za poboljšanje položaja žena u Federaciji BiH.

Sesija 3: Uloga komisija - primjeri i dobre prakse u BiH

Davorin Semenik, **sekretar Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH**, predstavio je dosadašnja iskustva Komisije. Semenik je naglasio doprinos Komisije tokom izrade Zakona o radu u institucijama BiH u smislu uvođenja roditeljskog odsustva, Zakona o plaćama i naknadama, zakone iz oblasti medija i slično.

Katica Čerkez, **predsjednica Komisije za jednakopravnost spolova Predstavničkog doma Parlamenta FBiH u prošlom sazivu**, predstavila je iskustva Komisije, te istakla značaj jačanja mreže kako žena zastupnica, tako i nevladinih organizacija koje se bave ovim pitanjima. Čerkez je istakla značaj kontinuirane edukacije, kao i dobru saradnju koja je u tom mandatnom periodu uspostavljena sa Gender centrom Federacije BiH.

Diskusija: Kenela Zuko, **članica Komisije i predsjednica Kluba parlamentarki**, je istakla kako je neophodno uključiti u rad i Klub žena parlamentarki i raditi na senzibiliziranju ljudi za pitanja ravnopravnosti spolova.

Sesija 4: Strateški okvir za postizanje ravnopravnosti spolova u FBiH

Vikica Šunjić, **pomoćnica direktorice Gender centra Federacije BiH**, predstavila je Gender akcioni plan (GAP) Bosne i Hercegovine 2013.- 2017. godine. Ciljevi koji su proistekli iz GAP-a su izrada, sprovođenje i praćenje mjera za unapređenje ravnopravnosti spolova u institucijama vlasti, po prioritnim oblastima, izgradnja i jačanje sistema, mehanizma i instrumenata za postizanje ravnopravnosti spolova i uspostavljanje i jačanje saradnje i partnerstva. Istakla je da su ovim dokumentom obuhvaćene sve oblasti društvenog života, ali su utvrđene prioritne i transferzalne oblasti, kao i oblasti koje se odnose na jačanje sistema, mehanizama i instrumenata za postizanje ravnopravnosti spolova, jačanje saradnje i partnerstva. Na taj način najjasnije su definisane obaveze institucionalnih mehanizma za ravnopravnost spolova, obaveze i odgovornosti resornih ministarstava u svakoj prioritnoj oblasti. Takođe, bilo je riječi o gender odgovornom budžetiranju kao metodi *gender mainstreaminga*. Zlatan Hrnčić je govorio o strateškom okviru u oblasti nasilja u porodici. Učesnike je upoznao sa trenutnom situacijom i izazovima koji čekaju BiH na putu prevencije nasilja u porodici. Lejla Hodović, **koordinatorica u Gender centru Federacije BiH**, predstavila je FIGAP, odnosno finansijski mehanizam za implementaciju GAP BiH.

Diskusija: Kenela Zuko je pitala šta Komisija za jednakopravnost spolova i parlamentarke mogu da učine po pitanju zapošljavanja žena žrtava nasilja, budući da je primjetan trend vraćanja tih žena nasilnicima uslijed nedostatka sredstava za život. Zlatan Hrnčić je istakao da je psihosocijalni rad sa cijelim porodicama na rješavanju problema, zapravo, ključ uspjeha. Naveo je da se jedan od programa strategije odnosi na zapošljavanje teže zapošljivih kategorija, uključujući i žrtve nasilja. Ana Vuković je naglasila da parlamentarke svoj doprinos mogu dati kroz projekte koji bi bili usmjereni na rad sa žrtvama nasilja. Kao primjer je navela obučavanje žrtava nasilja za rad sa drugim žrtvama.

Dan 2.

Elmaja Bavčić, **službenica za ravnopravnost spolova**, upoznala je učesnike sa radom Odsjeka za rodnu ravnopravnost Misije OSCE-a u BiH, čiji su osnovni zadaci pružanje podrške organizacijama i mehanizmima koje tematiziraju pitanja rodne ravnopravnosti u BiH i sprovođenje *mainstreaminga*, odnosno uključivanje rodne perspektive unutar Misije. Istaknuto je i da je OSCE Misija u BiH jedina Misija koja ima formiran Odsjek za ravnopravnost spolova sa razvijenim sistemom kontakt osoba koje rade u različitim odsjecima unutar organizacije, a koje imaju zadatak da rade na uključivanju rodne perspektive u svoje aktivnosti. Nermin Tipura, **pravni savjetnik**, je predstavio rad Odsjeka za demokratsko upravljanje Misije OSCE-a u BiH i parlamentarnog programa. Pozvao je Komisiju da se obrati Misiji ukoliko imaju prijedloge za saradnju i potrebu za podrškom u radu, a sve u cilju unapređenja rada Komisije.

Sesija 5: Saradnja GC FBiH i Komisije za jednakopravnost spolova PD PFBiH

Vikica Šunjić je sa učesnicima razgovarala o prioritetima i prijedlozima za moguću saradnju između Komisije za jednakopravnost spolova i Gender centra Federacije BiH. Tom prilikom utvrđeni su slijedeći zaključci:

- Komisija će razmatrati nacрте i prijedloge zakonskih propisa i opštih akata iz nadležnosti Predstavničkog doma i davati mišljenja na prijedloge i inicijative vezane za usklađenost sa međunarodnim konvencijama o jednakopravnosti spolova sa fokusom na Program rada Vlade Federacije BiH, prioritnih propisa i strateških dokumenata, te inicirati izmjene i dopune postojećih propisa;

- Uz podršku Komisije za jednakopravnost spolova, Gender centar FBiH će inicirati pokretanje izmjena i dopuna Poslovnika o radu Vlade FBiH u cilju njegovog usaglašavanja sa Zakonom o ravnopravnosti spolova;
- Komisija će pribavljati informacije od značaja za integrisanje polne analize u politiku i programe Predstavničkog doma, programske ciljeve jednakosti spolova i time doprinosti unapređenju javne svijesti o potrebi učešća žena u politici, i to na način da će razmatrati analizu politika i programa Predstavničkog doma, izvršiti analizu propisa koji reguliraju postavljenja koja nisu direktno vezana za izborne rezultate i inicirati izmjene i dopune propisa koji nisu usklađeni sa čl. 20. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH;
- Komisija će razmatrati stanje prava žena i predlagati mjere za eliminaciju mogućih posljedica diskriminacije sa fokusom na CEDAW izvještavanje, Izvještaj o stanju ravnopravnosti spolova za područje Federacije BiH, Izvještaj o provedbi GAP BiH za Federaciju BiH, kao i primjenu čl. 8. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH;
- Komisija će saradivati sa odgovarajućim radnim tijelima Predstavničkog doma, organima i institucijama Federacije, Republike Srpske, kao i Bosne i Hercegovine, te sindikatima i nevladinim organizacijama;
- Komisija će se uključivati u aktivnosti Gender centra Federacije BiH;
- Gender centar Federacije BiH će pripremati obuke na specifične teme za Komisiju za ravnopravnost spolova.